

Josef Suk. Housle – můj osud

JANA VOJTĚŠKOVÁ

Výstava věnovaná světoznámému českému houslistovi Josefu Sukovi se konala v hlavní budově Českého muzea hudby v Karmelitské ulici ve dnech 25. 5. – 30. 9. 2016. Uskutečnila se v době, kdy jsme si připomněli páté výročí úmrtí umělce.

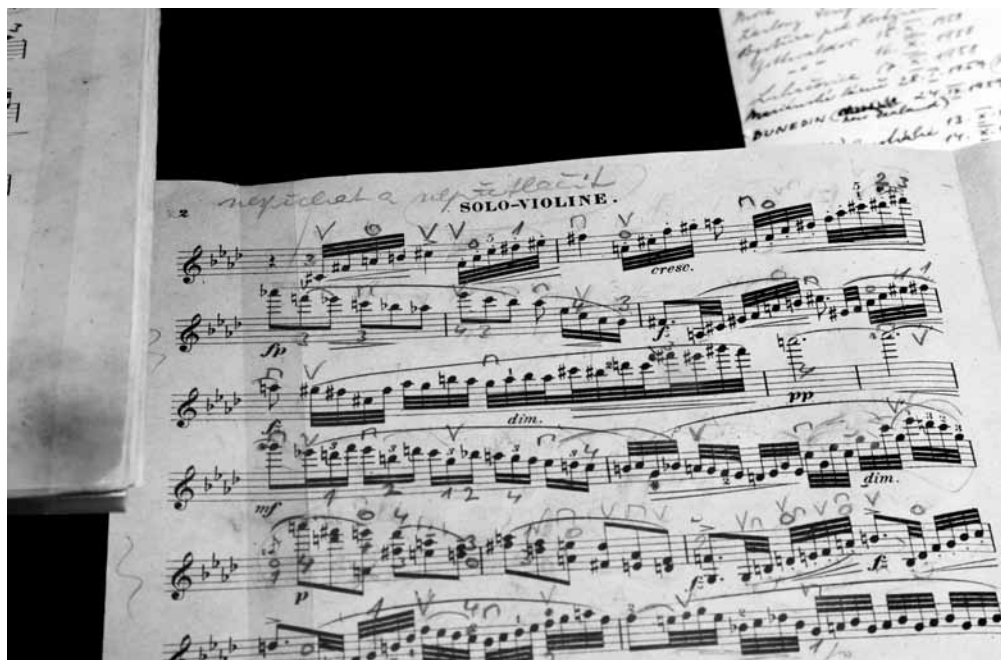
Josef Suk (8. 8. 1929 – 7. 7. 2011) patří k významným světovým houslistům druhé poloviny 20. století. Jako pokračovatel hudební tradice rodu – byl pravnukem Antonína Dvořáka a vnukem skladatele Josefa Suka – rozvinul a završil hudební odkaz svých předků. Hudební vzdělání získal u legendárního houslisty Jaroslava Kociana, žáka Otakara Ševčíka, a navázal tak na linii slavné české houslové školy, představované jmény Josef Slavík, Ferdinand Laub, František Ondříček, Otakar Ševčík, Jan Kubelík, Jaroslav Kocian, Váša Příhoda a další.

Výstava prezentovala především rodinné památky, které v posledních letech muzeu věnovala nebo k této příležitosti zapůjčila houslistova manželka, paní Marie Suková. Do fondu Josefa Suka v Českém muzeu hudby darovala zvláště houslistův notový archiv, rozsáhlou, několikatisícovou sbírku programů a plakátů, notové rukopisy, stovky dopisů a pohlednic, medaile a další předměty. Jí patří dík za to, že jsme si ty nejvýznamnější a nejzajímavější exponáty mohli prohlédnout. Srdečná atmosféra na vernisáži, kde nechyběli pamětníci Sukových interpretačních výkonů ani jeho přátelé, byla prvním důkazem toho, jak živý je jeho odkaz. A o „milé vzpomínce“ na Josefa Suka, „tak jak jsme ho znali“, mluví mnoho a mnoho zápisů v návštěvní knize výstavy, která byla k dispozici za posledním sálem.

Vraťme se však na samý začátek trasy, kam jinam než k rodinným vazbám, znázorněným v přehledném rodokmenu, a k rukopisům skladeb Antonína Dvořáka či skladatele Josefa Suka, k nimž měl houslista Josef Suk jako interpret velmi úzký vztah. Dvořákův *Koncert pro housle a orchestr a moll*, op. 53

Josef Suk (60. léta 20. století) / (1960s)
Fotografie / Photograph by Emila Medková
Foto ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Tištěný part z notového archivu Josefa Suka s jeho vlastními poznámkami a záznamy, kdy a kde skladbu provedl / **Printed part from the sheet music archive of Josef Suk** with his own markings and notes on when and where he performed the piece
NM-ČMH-HHO S 272

a Sukova *Fantazie pro housle a orchestr g moll*, op. 24 patřily k jeho kmenovému repertoáru. Autografy klavírního tria *Dumky*, op. 90 od Antonína Dvořáka nebo *Klavírního tria c moll*, op. 2 od Josefa Suka připomněly další tradici v rodině Suků: totiž zájem o komorní hudbu. Celá čtyři desetiletí skládal skladatel Josef Suk úspěchy na koncertech doma i v zahraničí jako sekundista slavného Českého kvarteta.

Dále již výstava víceméně chronologicky sledovala uměleckou cestu houslisty Josefa Suka – dětství v Křečovicích, studium u profesora Jaroslava Kociana, studium na konzervatoři a na Akademii múzických umění, působení v Sukově triu, dráhu sólisty, spolupráci s dalšími interprety, dirigentskou činností, hru na violu, nahrávky a ocenění. Z dnešního pohledu se zdá, že umělecká kariéra Josefa Suka byla jednoznačně strmá a vydlážděná úspěchy předků. Tradice a jméno Suk mu sice na jedné straně mnohde otevíraly možnosti, ale na straně druhé ho silně svazovaly. Ani jemu se v životě nevyhnuly krizové momenty (např. brzká smrt matky nebo vyloučení z Akademie múzických umění). Čtyřiačtyřicetiletý houslista se musel sám prosadit v silné konkurenci. Naštěstí mohl spolupracovat s tak výraznými dirigenty a osobnostmi, jako byl např. Karel Ančerl, pod jehož taktovkou hrál v České filharmonii, nebo George Szell, který řídil pro Suka klíčový koncert v Carnegie Hall (1964). A výčet jmen by jistě mohl pokračovat, jak dokumentovaly fotografie mnoha dirigentů a interpretů, s nimiž Josef Suk hrál a kteří mu darovali na památku společného

vystoupení fotografií s vlastnoručním věnováním. Patřili k nim dirigenti Wolfgang Sawallisch, Franz Konwitschny, Antonio Pedrotti, Sir Adrian Boult, Sir Charles Mackerras, Georg Solti nebo Sir Neville Marriner, houslisté Henryk Scheryng a Salvatore Accardo, violoncellisté André Navarra, Janos Starker, Maurice Gendron a Yo-Yo Ma, z klavíristů Julius Katchen, Paul Badura-Skoda, Rudolf Firkušný a další.

V trezorové vitríně obdivovali návštěvníci nástroje, které Josef Suk používal v sedmdesátých letech minulého století: housle Stradivari, zvané Libon, vyrobené v Cremoně v roce 1729, a housle Guarneri del Gesù, zvané Princ Oranžský, rovněž z Cremony asi z roku 1744. Z dalších Sukových nástrojů byly alespoň informativně zmíněny např. housle Guarneri z roku 1743 a housle Pressenda z roku 1830.

O Sukově kariéře vypovídaly dobové programy koncertů, plakáty a kritiky, stejně jako fotografie, většinou z archivu Josefa Suka. Jednalo se o fotografie s předními osobnostmi politického i kulturního života (s královnou Alžbětou II., s japonskou císařovnou, s belgickou královnou Fabiolou, s Václavem Havlem, Václavem Klausem, s dirigenty Karlem Ančerlem, Václavem Neumannem, Jiřím Bělohávkem, Liborem Peškem, Zdeňkem Mácalem, Sirem Simonem Rattlem, Martinem Turnovským, Václavem Hybšem a jinými), i o soukromé, doposud nepublikované snímky. Oficiálním uznáním Sukova mistrovství se staly různé ceny a vyznamenání. Velmi cennou Grand Prix du disque de l'Académie Charles Cros získal celkem šestkrát, ve Francii byl vyznamenán také Řádem čestné legie v hodnosti rytíře, nejvyšším francouzským státním vyznamenáním, které mu udělil prezident Jacques Chirac (2002). V Holandsku získal Edisonovu cenu za snímek Bachových sonát a partit pro sólové housle (1972) a ve Vídni cenu vídeňské Mozartovy společnosti Wiener Flötenuhr za soubornou nahrávku děl Wolfganga Amadea Mozarta pro housle a orchestr (1974). K domácím oceněním patří titul národní umělec (1977), Státní vyznamenání České republiky – Medaile za zásluhy 1. stupně (1999), Doctor honoris causa pražské Akademie múzických umění (2003) a jiné.

Kromě hudby tvořící kulisu v celém výstavním prostoru si mohl návštěvník poslechnout Sukovy nahrávky asi dvou desítek skladeb českých i světových autorů (např. Sukovo houslové sólo z *Pohádky*, *Trio c moll* a *Čtyři kusy pro housle a klavír*, Smetanova dueta *Z domoviny*, Janáčkovu *Sonátu pro housle a klavír*, Martinův *Houslový koncert č. 1*, Bergův

Josef Suk s dirigentem Václavem Neumannem (80. léta 20. století) / Josef Suk with the conductor Václav Neumann (1980s)

Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Koncert pro housle a orchestr „Památce anděla“, violové sólo v Berliozově Haroldu v Itálii nebo Bachovu Ciacconu. Byly promítány i záznamy Dvořákova Koncertu pro housle a orchestr a moll, Sukovy Fantazie g moll a Mendelssohnova Koncertu pro housle a orchestr e moll, pořízené Českou televizí. Jako exponáty pak byly ve výběru prezentovány Sukovy nahrávky pro společnosti Supraphon, Panton, EMI, Decca, Nippon, Erato, Koch, Lotos nebo pro japonskou Columbiu. Zlaté desky Supraphonu a japonské Columbie i platinová deska Supraphonu svědčily o úspěšném prodeji těchto nahrávek a o jejich vysoké kvalitě.

Kromě ryze profesního života ukázala výstava i jinou tvář Josefa Suka, provázela ji totiž Sukova rozsáhlá sbírka modelů autíček, která si přivážel z celého světa. Mezi nimi Citroëny, Jaguary, Corgi James Bond a také zvláště oblíbené Mercedesy. Jistě potěšily nejen děti. A nakonec si mohli všichni návštěvníci zahrát na autodráze ve tvaru houslového klíče, při správném tempu za zvuků Dvořákova *Mazurku*, nebo se podle instruktážního videa chopit houslí a vyloudit z nich kultivované tóny...

Josef Suk patřil v druhé polovině 20. století vedle Váši Příhody k nejznámějším českým houslistům ve světě. Paradoxně dnes o něm existuje jen několik slovníkových hesel, ale žádná odborná monografie. Nové materiály získané do Českého muzea hudby poskytují další možnosti ke studiu. Výstava na ně chtěla poukázat a znovu připomenout význam houslisty Josefa Suka v dějinách českého a světového interpretačního umění.

Autorka výstavy / Author of the exhibition: Jana Vojtěšková

Komisařka výstavy / Exhibition commissioner: Eva Paulová

Odborná spolupráce / Expert advisors: Dagmar Štefancová, Mariana Lebedová, Peter Balog

Architektonický návrh / Architectural design: Lenka Míková

Grafika / Graphic design: 2016 Designers

Josef Suk s manželkou Marií při předání ceny World Prize of Antonín Dvořák (2001)/ Josef Suk and his wife Marie with World Prize of Antonín Dvořák (2001)

Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Josef Suk. The Violin – My Destiny

JANA VOJTĚŠKOVÁ

An exhibition dedicated to the world-famous Czech violinist Josef Suk was held at the main building of Czech Museum of Music on Karmelitská Street from 25 May until 30 September 2016. It took place at a time when we were commemorating the fifth anniversary of the artist's death.

Josef Suk (8 August 1929 – 7 July 2011) was one of the world's important violinists of the latter half of the twentieth century. As a successor to a family musical tradition – he was the great grandson of Antonín Dvořák and the grandson of the composer Josef Suk – he developed and culminated the musical legacy of his ancestors. He received his musical education from the legendary violinist Jaroslav Kocian, a pupil of Otakar Ševčík, so he continued the lineage of the famed Czech school of violin playing represented by the names Josef Slavík, Ferdinand Laub, František Ondříček, Otakar Ševčík, Jan Kubelík, Jaroslav Kocian, and Váša Příhoda, among others.

The exhibition primarily presented family memorabilia that has been given or lent to the museum for this occasion by the violinist's wife, Mrs. Marie Suková. To the Josef Suk Collection at the Czech Museum of Music, she made separate donations of the violinist's music archives, his vast collection of several thousand programmes and posters, musical manuscripts, hundreds of letters and picture postcards, medals, and other objects. We are all grateful to her for allowing us to examine the most important and interesting exhibits. The cordial atmosphere at the grand opening, with the presence of many who had witnessed Suk's musical performances and had been his friends, was sufficient evidence of the vitality of his legacy. And a great many entries in the exhibition's guestbook, which was available for signing after the last room of exhibits, describe the event as a "fond recollection" of Josef Suk "just as we knew him".

But for now, we shall return to the very beginning of our tour, starting, of course, with family ties, clearly depicted by a family tree, and with manuscripts of works by Antonín Dvořák and the composer Josef Suk, with whose music the violinist Josef Suk had a very close affinity as a performer. Dvořák's *Concerto for Violin and Orchestra in A Minor*, op. 53, and Suk's *Fantasie for Violin and Orchestra in G Minor*, op. 24 were part of his core repertoire. The autograph manuscripts of the "Dumky" *Piano Trio*, op. 90 by Antonín Dvořák and the *Piano Trio in C Minor*, op. 2 by Josef Suk also called to mind another tradition in the Suk family: an interest in chamber music. For a full four decades, the composer Josef Suk enjoyed success giving concerts in his own country and abroad as the second violinist of the famed Czech Quartet.

From there, the exhibition follows the artistic journey of the violinist Josef Suk more or less chronologically – spending his childhood in Křečovice, taking lessons with Professor Jaroslav Kocian, studying at the Prague Conservatory and the Academy of Performing Arts, playing with the Suk Trio, embarking on a solo career, collaborating with other performers, conducting, playing the viola, making recordings, and winning awards. From today's perspective, it seems that the artistic career of Josef Suk took off precipitously, with the way having been paved by the successes of his ancestors. On the one hand, tradition and the Suk name opened up many possibilities for him, but on the other hand, he was firmly restrained by the family legacy. Not even the life of Josef Suk was without its moments of crisis (such as the sudden death of his mother or his expulsion from the Academy of Performing Arts). The twenty-four-year-old violinist had to make his own way against strong competition. Fortunately, he was able to collaborate with such prominent conductors and figures as Karel Ančerl, under whose baton he played with the Czech Philharmonic, or George Szell, who conducted the concert at Carnegie Hall (1964) that was of pivotal importance for Suk. And the list of names could go on and on, as is documented by the photographs of many conductors and performers, with whom Josef Suk played, and who gave him photographs with dedications in their own hands as mementos of their joint performances. These included the conductors

Sir Alan Charles Mackerras a / and Josef Suk (70. léta 20. století) / (1970s)

Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Josef Suk s dirigentem Georgem Szellem / Josef Suk with the conductor George Szell (New York, 1964)

Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Wolfgang Sawallisch, Franz Konwitschny, Antonio Pedrotti, Sir Adrian Boult, Sir Charles Mackerras, Georg Solti, and Sir Neville Marriner, the violinists Henryk Szeryng and Salvatore Accardo, the cellists André Navarra, Janos Starker, Maurice Gendron, and Yo-Yo Ma, and the pianists Julius Katchen, Paul Badura-Skoda, and Rudolf Firkušný among others.

A display case allowed visitors to admire the instruments that Josef Suk was using in the 1970s: a Stradivarius violin, called the “Libon”, built in Cremona in 1729, and a Guarneri del Gesù violin, called the “Prince of Orange”, also from Cremona, dated ca. 1744. Of Suk’s other instruments, there was at least some information mentioned, for example, about a Guarneri violin from 1743 and a Pressenda violin from 1830.

Period concert programmes, posters, and reviews provided information about Suk’s career, as did photographs, most of which were from Josef Suk’s archives. This involved photographs with the leading figures of political and cultural life (with Queen Elizabeth II, the Empress of Japan, Queen Fabiola of Belgium, Václav Havel, Václav Klaus, and conductors including Karel Ančerl, Václav Neumann, Jiří Bělohlávek, Libor Pešek, Zdeněk Mácal, Sir Simon Rattle, Martin Turnovský, and Václav Hybš). There were also private photographs that had not been made public previously. For his artistry, Suk earned official recognition in the form of various prizes and decorations. He won the highly valued Grand Prix du disque de l’Académie Charles Cros a total of six times, and in France he was also decorated as a Chevalier in the French Legion of Honor, France’s highest state honor, which was conferred on him by President Jacques Chirac (2002). In the Netherlands, he won the Edison Prize for his recording of Bach’s Sonatas and Partitas for violin solo (1972), and the Mozart Society of Vienna awarded him a Wiener Flötenuhr for his complete recording of the works of Wolfgang Amadeus Mozart for violin and orchestra (1974). Among the honors he received in his own country are the title of National Artist (1977), the State Decoration of the Czech Republic – Medal of Merit, first class (1999), and an honorary doctorate from the Academy of Performing Arts in Prague (2003).

Besides the music in the background of the entire exhibition space, visitors were able to listen to Suk’s recordings of about two dozen works by Czech and foreign composers (e.g. Suk’s violin solo from *Pohádka* (Fairytale), the *Trio in C Minor*, and *Four Pieces for Violin and Piano*, Smetana’s duet *Z domoviny* (From My Homeland), Janáček’s *Sonata for Violin and Piano*, Martinů’s *Violin Concerto No. 1*, Berg’s *Concerto for Violin and Orchestra “To the Memory of an Angel”*, the viola solo in Berlioz’s *Harold in Italy*, and Bach’s *Ciaccona*. There were also screenings of video recordings of Dvořák’s *Concerto for Violin and Orchestra in A Minor*, Suk’s *Fantasie in G Minor*, and Mendelssohn’s *Concerto for Violin and Orchestra in E Minor* made by Czech Television. A selection of Suk’s recordings for the labels Supraphon, Panton, EMI, Decca, Nippon, Erato, Koch, Lotos, and Japanese Columbia was presented as exhibits. Gold records from Supraphon and Japanese Columbia and a platinum record from Supraphon bore witness to the successful sales of these recordings and to their high quality.

Besides his purely professional life, the exhibition also showed a different side of Josef Suk, as it included Suk’s large collection of model cars, which he imported from all over

the world. Among them were cars made by Citroën, Jaguar, a Corgi James Bond Aston Martin, and also especially popular Mercedes cars. Not only children will enjoyed seeing these. And finally, visitors were able to play with a car racetrack in the shape of a treble clef at the right tempo to the sound of Dvořák's *Mazurek*, or pick up a violin and, following the instructions from a video, draw cultivated tones from it...

In the latter half of the twentieth century, Josef Suk stood alongside Váša Příhoda as one of the world's most famous Czech violinists. Paradoxically, today there are just a few encyclopedia articles about him, and no scholarly monographs. The new materials obtained by the Czech Museum of Music offer further possibilities for research. The purpose of the exhibition was to draw attention to this material and to remind visitors of the importance of the violinist Josef Suk in the history of the performing arts in this country and worldwide.

Josef Suk s violoncellistou André Navarrou (60. léta 20. století) / **Josef Suk with cellist André Navarra** (1960s)
Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Plakát koncertu Josefa Suka v Carnegie Hall (New York, 10. 2. 1964) / Poster for Josef Suk's concert in Carnegie Hall (New York, 10 Feb. 1964)
NM-ČMH-HHO S 272

Výstava Josef Suk. Housle – můj osud.
Pohled do výstavního prostoru / **Exhibition Josef Suk. The Violin, My Destiny.** View into the exhibition space
Fotografie / Photograph by David Tesař

Zlatá medaile Doctor honoris causa, čestný doktorát Akademie múzických umění v Praze (2003) / **Gold medal of the Doctor honoris causa degree**, an honorary doctorate from the Academy of Fine Arts in Prague (2003) Soukromá sbírka / Private property

Josef Suk s anglickou královnou Alžbětou II., jejím manželem princem Philipem a prezidentem Václavem Havlem ve Španělském sále Pražského hradu (1996) / **Josef Suk with British Queen Elisabeth II**, her husband Prince Philip, and Czech President Václav Havel in the Spanish Hall of Prague Castle (1996) Fotografie ze sbírky Josefa Suka (soukromý majetek) / Photograph from Josef Suk's collection (private property)

Housle zvané Libon (vyrobil Antonio Stradivari, Cremona, 1729), vpravo **housle zvané Princ Oranžský** (vyrobil Giuseppe Guarneri del Gesù, Cremona, cca 1744) / **Violin called the "Libon"** (made by Antonio Stradivarius, Cremona, 1729), on the right the **violin called the "Prince of Orange"** (made by Giuseppe Guarneri del Gesù, Cremona, ca. 1744) Nástroje, na které hrál Josef Suk / Instrument played by Josef Suk Fotografie / Photograph by David Tesař NM-ČMH-OHN E 2860, E 2859